

TÁRSULATI ÜGYEK.

Fegyzőkönyvi kivonatok a társulat üléseiről.

XII. VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS.

1884, ápril 23-ikán.

Elnök: SZILY KÁLMÁN.

Titkár felkéri a választmányt, hogy a pénztár első harmadbeli megvizsgálására bizottságot küldjön ki. — A választmány a pénztár megvizsgálására Fröhlich Izor, Klein Gyula és — akadályoztatás esetére — Dietz S. urat kéri fel.

Titkár jelentve, hogy az orsz. segélyből hirdetett fizikai-meteorológiai pályázat hátrédeje ápril 30-ikán lejár, kéri a választmányt, hogy a tervezetek megbírálására bizottságot nevezzen ki. — A választmány a tervezetek megbírálására a fizikai bizottságot kéri fel.

Titkár jelentést tesz a Forgó tőke pénztári állásáról márczius hónapban. — Tudomásul van.

Titkár jelenti, hogy az »Offenbacher Verein für Naturkunde« meghívja Társulatunkat a f. évi május 11-ikén tartandó 25 éves fennállása ünnepére. — A választmány megbizsa a titkárságot, hogy a nevezett egyesületnek telegrammban tolmácsolja Társulatunk üdvözlését.

Titkár előterjeszti Dr. Török Aurél egyetemi tanár kérését, melyben a soproni és tolnamegyei őstelepek anthropológiai kutatásának támogatására 150 forint segítséget kér, igérvén, hogy ásatásainak eredményéről a Társulat szakülésein tesz majd jelentést s az eredményeket a Közlöny számára állítja össze. — A választmány, tekintve a hazai őstelepek szakszerű kutatásának anthropológiai értékét és nemzeti becsét, Török Aurél úrnak a 150 (egyszázötven) forintot az országos érdekű kutatások számlájára megszavazza.

Titkár előterjeszti a Berlii Magyar-Egyesület kérelmét, melyben a Társulat kiadványait az ottani egyetemi könyvtárnak kiegészítő részét képező »Bibliotheca hungarica« számára kéri. — A választmány, tekintve az Egyesület törekvését és a könyveknek a berlii egyetemi könyvtárba való bekezelését, elhatározza, hogy a nevezett Bibl. hung. számára a Term. tud. Közlöny, az orsz. segély kiadványai, a

Népsz. term. tud. Előad. Gyűjteménye s esetleg más rendelkezésre álló kiadványok megküldessenek.

Titkár jelenti, hogy a »Turgauische Naturforschende Gesellschaft« csereviszonyra szólítja fel Társulatunkat. — A választmány ez ajánlatot elfogadja és a könyvtárnokot megbizsa, hogy erről a nevezett egyesületet tudósítsa.

Másodtitkár jelenti, hogy a könyvtárba a múlt vál. ülés óta következő ajándékok érkeztek: Dr. Tömösváry Ödön, A kolumbácsi légy (2 pld.); a Földm. Miniszterium ajándéka; — Dr. G. O. Kleinert, Katechismus der Homoeopathie; Dr. Horváth Géza ajándéka; — Dr. Borbás V. Kisebb közlemények különlenyomatai a Bot. Centralblatt-ból; szerző ajándéka; — Dr. Szekeres Kálmán, A görögök mennyiségтана; szerző ajándéka; — E. v. Gothard, Publicationen des astrophysikalischen Observatoriums zu Herény, I.; szerző ajándéka. — Köszönettel vétetnek.

Titkár elszomorodással jelenti, hogy a múlt választmányi ülés óta 13 tagtársunk elhunytáról értesült; elhunytak: Dr. Bakos Miklós, v. főorvos, N.-Köröson; Dr. Decsényi Lipót, orvos, Budapest; Fauser Antal, gyógyszerész, Budapest; Dr. Fok Ignác, orvos N.-Károlyban; Jelinek Mór, Budapest; Kniszbek Alajos, tanár, Baján; Konkoly Thege Elek, birtokos; N.-Tagyoson; ifj. gróf Lónyay Menyhért, Tuzséron; Madarász Zs. Ede, birtokos, Budapest; Dr. Nagy Lajos, orvos, Budapest; Németh Mihály, tanító, Tasnádon; Récei Árpád, hivatalnok, Budapest; Skamla Róbert, hutamester, Ózdon. — Szomorú tudomásul szolgál.

Kilépésöket bejelentették 15-en. — Tudomásul van.

Az új tagokul ajánlottak nevei felolvastattak és mindannyian, számra 32-en megválasztattak; velök a tagok létszáma, a veszteségeket levonva, 5748-ra emelkedett, kik között 135 alapító és 94 hölgy van.

X. SZAKÜLÉS.

1884. ápr. 23-ikán.

Elnök: FODOR JÓZSEF.

23. Gauss Viktor előadást tartott »A Quarnero flórájáról«. Bevezetésül kifejti azon általános viszonyokat, melyek a tenger vízében uralkodnak és a növényélet tényezői és feltételeiként szerepelnek; valamint jellemzi röviden a moszatok főbb csoportjait, melyek a tenger növényzetét képezik. Ez után áttér a Quarnero megfelelő viszonyaira, vázolván azon tényezőket, melyek az itteni flórát sajátosulósá teszik, nevezetesen a tenger fenekén fakadó édesvízi forrásokat, a mélységeket, az ár-apályt stb. — Hivatkozva azon munkálatokra, melyek a Quarnero, illetőleg a dalmáciai partok és a szigetek környéke flórájáról megjelentek, részint ezek alapján, részint saját tapasztalatai nyomán vázolja a Quarnero különböző szintjainak növényzetét, kiemelvén minden egyes szintjé legjellemzőbb sajátosságait és az ezeknek megfelelő növényeket. (Bővebben közöljük.)

24. Dr. Steiner Samu »A mérges főzőedényekről« szóló munkálatát terjesztette elő. Kiterjesztve figyelmét a réz-edények önozására és a cserép-edények mázára, különböző gyárakból, különböző edényeket vett vizsgálat alá és kiderítette, hogy úgy a rézedények ciznezésében, mint a cserép-

edények mázában tetemes mennyiségű ólom van, mely gyenge eczetsavban oldódik és így az ételekbe kerülve, az egészségre ártalmas. (Bővebben közöljük.)

25. Dr. Tury Sándor »A kereskedésbeli ásványvizekről« szóló dolgozatát terjesztette elő. Több rendbeli jód- és vas-tartalmú vizet vett vizsgálat alá úgy hazánkban mint külföldi forrásokból, hogy meggyőződjék, vajjon meg van-e és olyan mennyiségben van-e meg eme vizeknek az az alkotó részök, melynek az üvegekre ragasztott elemzés szerint meg kellene bennök lenni, és azt találta, hogy a jódosnak mondott vizek némelyikében nyoma sincs a jód-nak; a vasas vizek némelyikéből is hiányzik a vas, vagy pedig olyan alakban van meg, melyben inkább árt mint használ az egészségre. (Bővebben közöljük.)

A két utóbbi előadó kifejezte, hogy úgy a főzőedények mérges voltán, mint a kereskedésbeli ásványvizek gyakori hasznavehetetlenségén segítene, ha országos intézett állítatnák fel, mely az élelmi szerek mellett ezekre is kiterjesztené figyelmét és ellenőrizné mindazt, a mi az emberek egészségére befolyással van.

V. RENDKÍVÜLI SZAKÜLÉS

1884. ápril 25-ikén.

5. Dr. Laufener Károly referáló előadást tartott »A hypnotismusról és a vele rokon ideges tünetenyekről.« Kifejtve a hypnotismus lényegét, mely nem más ideges tünetenyénél, elmondja, miként lehet az arra alkalmas egyént ez állapotba hozni. Ez után áttér e tüneteny ismerete történetének a vázolásába. A hypnotismus olyan régi, mint maga az emberiség; a régi pogány népek papjai már gyakorolták, hogy az elaltatott, vagy elkábított egyének beszédéből a népnek jóslatokat mondjanak; erre vezethetők vissza a montanisták látományai, a középkor tánczjárynyai stb. — A hypnotismus tudományosabb értelmezésének első alapját Athanasius Kirche-

rus tette le, tyúkokon végzett kísérleteivel. Korszakalkotó e tekintetben Mesmer fellépése, kinek működését és az ú. n. magnetismussal való gyógyításait részletesen leírja. Ismerteti Justin Kerner idevágó munkáját, Braid angol orvos tudományos kísérleteit, Czermak, Preyer, Richet, Charcot, Dumontpellier, Haidenhain és más jelenkori tudósok vizsgálódásait. Végül saját tapasztalatait elmondva, óva inti a hallgatóságot, hogy ilyen mű kísérleteket tegyenek, mert azok avatlatlan kezekben igen károsak lehetnek. Fló-adását hipnotikus nők fotográfiának vetítésével illusztrálta. (Bővebben közöljük.)

LEVÉLSZEKRÉNY.

KÉRDÉSEK.

(29.) Miben áll a tajtékpipa kiszívódása? Vajjon az átszívargó nikotin okozza a szép barna-piros színt?

B. Gy.

(30.) Magyar nyelvű kísérleti, továbbá a minőleges és mennyileges elemzést tárgyaló chemiát óhajtanék megszerezni. Melyik volna a legczélszerűbb?

B. L.

(31.) Tudva, hogy a borseprőben sok oly anyag van, nevezetesen protein-anyag, mely sertéstakarmányul nagyon jól volna értékesíthető : nagyon szeretném tudni, hogy a pálinkafőzés után fennmaradt borseprőben nem alvadtak-e meg a fehérje-anyagok, vagyis nem váltak-e emészthetetlenekké? Továbbá, hogy a kisajtott borseprőben levő savak nem okoznak-e hasmenést a sertéseknek, s ha igen, miként kellene azoknak nagy részét kiválasztani vagy lekötöni anélkül, hogy a seprőbe ártalmas anyagok kerülnének s így az etetésre alkalmatlanná válnék? Z. Ö.

(32.) Némely keményítő-gyárban kukoriczából is gyártanak keményítőt, mely kénessavval fehérítettik. A megmaradt mosléknak van-e elegendő tápláló ereje, s a kénessav-preparáció vajjon nem hagy-e az etetésre fölhasználni szokott moslékban valami ártalmas anyagot hátra az állatokra nézve? Z. Ö.

(33.) Lehetséges-e szintelen, tiszta hegyi kristályból mesterséges festés útján ame-

thistet, rózsakvarczot, füstkvarczot, citrint stb. s ezeket színárnyalatait készíteni? s ha igen, miben különböznek a valódi színes kvarczok a mesterségesen színezett kvarczoktól, szóval, mi úton-módon lehetne a mesterségesen színezett kvarczot leggyorsabban felismerni?

Van-e olyan munka, mely erről kimerítő felvilágosítást adhatna? Sz. O.

(34.) Igen lekötölezne azon t. tagtársam, ki nekem egy biztos *hajvesztőszert* tudna ajánlani. — Van egy nőrokonom, 21 éves leány, kinek majdnem teljes kórszakála van. A hírlapokban hirdetett titkos szerek (Epilatorium, Epilatoire stb.) egészen hatástalannak; mechanice eltávolítják ugyan a szőrt de a hajhagymát érintetlenül hagyják. Úgy-szintén az epilációt és tű beszúrását, valamint az elektrolízist is alkalmaztam, de minden eredmény nélkül. Én alig képzelhettem, hogy ne volna valami szer, elsódóvíz stb., mely a szőröket *végképen* eltávolítaná. T.

FELELETEK.

(I.) A kövezet cement-ragasztékát a kereskedésben olcsón kapható nyers sóssával kell próbálni meglazítani; ez a cemente oldólag hat, különösen ha időközönként ismételtetik a leöntés, holott se a trachitot, se a granitot nem bántja.

W. V.

(II.) Az ú. n. »sváb« és »muszka« bogarak ellen legbiztosabb szer a tisztaság, illetőleg az a gondosság, hogy a lakásban, konyhában ne hagyjunk semmit a földön vagy a nekik hozzáférhető helyeken, a mit ők megehetnének; a zöldség-hulladék éppen úgy odacsalja őket, mint a földön hagyott nedves mosogató ruha stb. Ahol nem találunk enivalót, onnan elkotródnak; legfeljebb szórványosan jönnek át a szomszéd-ból. Különben e falánk rovarokat mindenféle mérges eledellel (rovar-pórral) lehet pusztítani és számukat legalább »gyéríteni«.

P. J.

(12.) Az igazi füge-kávét tisztán fűgéből készül, úgy, hogy a korszorú-fűgét két karélyra metszik, vaslemezen megsaszalják barnára és még melegében megtörik. Ez a kávénak izére és színére is kedvezően hat. Hamisítani szokták árpával, meg makkal. A többitől bővebb ismertetést közlünk.

W. V.

(13.) Csillagászati kézikönyvek: Sawitsch Dr. A. Abriss der praktischen Astronomie. Herausgeg. v. Dr. C. F. W. Peters. 1 vol. Leipzig 1879. — Faye H. Cours d'Astronomie de l'école polytechnique. 2 vol. Paris 1883.

H. Á.

(14.) Hogy a víz jobb hangvezető mint a föld, az azon alapszik, hogy a víz egész tömegében egyenlű, homogén, a föld pedig likacsos és tömegében heterogén. A hangvezetés általában legnagyobb gyengülést szenved ott, a hol két különböző sűrűségű közeg határfelületére ér.

(18.) Legczélszerűbb volna, ha a füstszagú borból egy keveset felküldene.

W. V.

(25.) Oly munka, melyben az egyetemen tanított gyógyszerészeti törvények összefoglalva megvolnának, nincs.

B.

(27.) Az ön magyarázata valószínűleg helyes; ámbár nincsen kizárva az, hogy az említett ablaküveg valamely képnek fedőül szolgált, és hogy az üvegalatti kép (valószínűleg a festékekből elpárolgó anyagok) az évek hosszú során át olynemű benyomást okozott, hogy az üveg felülete megváltozott és a napfényben a kép körvonalaival, vagy jobban mondva nyomait mutatta. Ily üvegtáblákon a kép nyomait lehelettel is elő lehet idézni. Sziveskedjék e próbát az említett üveggel is végezni, és a közben a felületet reflektált fényben észlelni. Az üvegfestést illetőleg megjegyzem, hogy a kereskedésben kaphatni most olynemű fluor-sav-készítményeket, melyekkel az üveget homályosra vagy fényesre lehet étetni. Az üvegfestésről bővebb ismertetést közlünk.

W. V.

(28.) Annak föltevése, hogy a Föld egy, a napközben levő üstökös csóvján haladna át, nem lehetetlen, ha meggondoljuk,

hogy az üstökösök ködszerű anyaga millió és millió négyszögérföldnyi területet szokott betölteni. Bajosabb azonban már elképzelni, milyen hatással volna a földi lakókra az a körülmény, melynek megtörténtéről még eddig semmiféle ismert észlelet nem tanúskodik; még a Földhöz legközelebb ért üstökösök (pl. a Biela-féle) is a Föld légkörén messze túl maradtak. A szóban forgó tűneményt azonban aligha hozná létre, mert még a legújabb észleletek sem adnak az üstökösök anyagára észrevehető sugártörést; azonkívül, ha a Föld az üstökös csóvájában teljesen bent volna, nem igen lehetne csak az *egy bizonyos részén* elütő színezést tapasztalunk. Tudommal hivatott részről ilyféle feltevés nem is tétett, hanem igen is arra történt utalás, hogy az ég piros színe a napfénynek valamely kedvező helyzetű meteorgyűrűről való reflexiója útján támadhatott. És ez a feltevés, minthogy tudvalevőleg éppen novemberben

halad a Föld egy ilyen hullócsillag-rajon át, teljesen komolynak veendő és az egyetlen, mely a ma legvalószínűbbnek elfogadott vélemény mellett — hogy t. i. a Krakatau vulkán kitérése okozta a pirosságot — szóba jöhet, és, míg a tűnemény okáról bizonyosságot nem szerzünk, szóba is fog jönni.

L. F.

(29.) A tajtékpipa színét semmi esetre sem a nikotin okozza, hanem a kátrány, mely a száraz desztilláció terméke.

W. V.

(30.) Ajánlható: Stöckhardt, A vegytan iskolája (kezdők számára), továbbá Roscoe-Lengyel Béla, A vegytan alapvonalai. Fresenius-Say M., Bevezetés a minőleges vegyelemzésbe. Dr. Pilitz Vilmos, A minőleges elemzés kézikönyve; Dr. Ring Armin, Minőleges elemzés és Menyileges elemzés. Minden könyvkereskedés útján megszerezhető.

R. A.

A Forgó Tőke pénztári kimutatása

1884. évi április végén.

Megnevezés	1883		1884		Megnevezés	1883		1884	
	frt.	kr.	frt.	kr.		frt.	kr.	frt.	kr.
Bevétel.					Kiadás.				
Pénztári maradék a megelőző évről	4058	92	3866	55	Alapítványul íratott	2000	—	2000	—
Alapítványi és takarékpénztári kamatok	320	68	271	59	Természettud. Közlöny	2998	99	2962	99
Oklevelek díja	376	—	336	—	Népszerű előadások	231	—	395	—
Helybeli tagdíj a folyó évre	3469	50	3435	—	Füzetes Vállalat	318	61	72	30
Vidéki tagdíj a folyó évre	3246	50	3742	—	Könyvtár	814	35	834	41
Tagdíjhátralékok	526	—	512	50	Oklevelek kiállítása	57	60	143	—
Előrefizetett tagdíjak	72	—	56	—	Kisebb nyomtatványok	197	—	127	20
Eladott kiadványok	389	35	459	25	Irodai költség	16	67	44	02
Füzetes Vállalat	598	55	623	75	Házbér	418	50	418	50
Vegyések	28	99	16	98	Butorok és eszközök	—	—	55	80
Összesen	13086	49	13319	62	Fűtés világítás	159	76	221	41
					Postaköltség	69	88	97	16
					Vegyés	133	23	134	10
					Tiszti díjazás	1603	88	1676	70
					Szolgák fizetése	380	—	380	—
					Rendkívüli kiadás	224	—	433	08
					Összesen	9623	47	9995	67

LEUTNER KÁROLY s. k., pénztárnok.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.